

Важливу роль у формуванні іншомовної професійної мовленнєвої компетентності відіграє міжнародна співпраця. У ДПТНЗ «Вінницьке вище професійне училище сфери послуг» підписано угоди з:

- Департаментом міжнародної співпраці Фолькуніверситету (Швеція);
- асоціацією шкіл Польщі;
- курортним комплексом «Явор-палас» та Міжнародним молодіжним центром відпочинку в Болгарії, у яких влітку минулого року учні Вінницького вищого професійного училища сфери послуг мали можливість проходити виробничу практику.

Таким чином, спілкування із зарубіжними партнерами відбувається як безпосередньо, так і

опосередковано: через соціальні мережі, вебінари, Інтернет-конференції, тобто реалізується другий (професійний) етап вивчення іноземної мови фахового спрямування.

Висновки. Отже, білінгвальна освіта є одним з інструментів оновлення змісту професійно-технічної освіти. Досвід впровадження білінгвального навчання у Вінницькому вищому професійному училищі сфери послуг показує, що випускник професійно-технічного навчального закладу, який навчався в білінгвальних умовах має вищий загальнокультурний і професійний розвиток, краще адаптується до нових засад сучасної економіки, а отже, є конкурентоспроможним на міжнародному ринку праці.

Література:

1. intkonf.org | Наукові конференції [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://int-konf.org/konf012014/688-k-p-n-moroz-t-o-formuvannya-nshomovnoyi-profesynoyi-kompetentnost-u-proces-pdgotovki-maybutnh-fahvcv.html>
2. Національна рада реформ [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://reforms.in.ua/sites/default/files/go_global.pdf
3. Президент України | Петро Порошенко. Офіційне інтернет-представництво [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.president.gov.ua/documents/6412015-19560>
4. Ситняківська С. М. Дослідження ставлення студентів соціально-психологічного факультету Житомирського державного університету імені Івана Франка до викладання фахових дисциплін білінгвальним способом / С.М. Ситняківська // Вісник Житомирського державного університету імені Івана Франка. – Житомир, 2015. – № 79. – С. 134-138.
5. Шаїмова Г. А., Шавкієва Д. Ш. Професійно-орієнтоване навчання англійської мови в немовних вузах // Молодий вчений. – 2013. – №11. – С. 692-694.

УДК 377.4

М.В. Богдадюк, м. Львів, Україна / M. Bogdadiuk, Lviv, Ukraine
e-mail: bogdadiuk.m@ukr.net

ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНІ УМОВИ РОЗВИТКУ ПТНЗ НАРОДНИХ ХУДОЖНІХ ПРОМИСЛІВ У ЗАХІДНІЙ УКРАЇНІ ДРУГОЇ ПОЛОВИНИ ХХ – ПОЧАТКУ ХХІ СТОЛІТТЯ

Анотація. У статті обґрунтовано навчання і виховання майбутніх фахівців художнього профілю, здатних активно й творчо застосовувати знання традицій народного мистецтва, розвиток творчої індивідуальності, формування її моральних, ціннісних орієнтацій. Впровадження сучасних педагогічних і виробничих технологій, методик контролю знань і вмінь учнів. У роботі аналізується стандартизація та варіативність змісту професійно-художньої освіти, первинність національної культури у змісті підготовки фахівців художнього профілю, досягнення якості професійної підготовки фахівців художнього профілю. Володіння учнями основними теоріями, законами, принципами, поняттями, загально визнаними культурно-історичними досягненнями людства, спеціальними знаннями, необхідними для досягнення ефективних результатів професійно-художньої діяльності. У статті розглянуто здатність учнів використовувати знання в нових ситуаціях, переключатися на нові види робіт, конструктивно реагувати на впровадження нових технологій, методів роботи тощо. Формування наукового та художнього мислення учнів, розуміння тенденцій розвитку народно-художнього мистецтва. Забезпечення комп'ютерної грамотності майбутніх майстрів-художників, впровадження сучасних педагогічних і виробничих технологій, методик контролю знань і вмінь учнів. Прилучення учнів до етнографічної діяльності, дослідження традицій народного мистецтва, проблем сучасного народно-художнього мистецтва. Створення умов для всебічного розвитку особистості в системі гурткової роботи. Сприяння формуванню інтелектуального, художньо-образного мислення особистості, її пізнавально-творчої активності, художнього смаку, емоційно-естетичного ставлення до навколишнього середовища.

Ключові слова: професійно-художня освіта, стандартизація та варіативність змісту професійно-художньої освіти, навчально-виробничий процес, науково-методичне забезпечення, інноваційна діяльність, художні вироби, національно-культурна відповідальність, робота за зразком.

Psychological and pedagogical condition the development of vocational technical schools other educational establishments of folk crafts of the second half XX-th century to the beginning of the XXI-th century

Annotation. In the article the training and education of future professionals of the artistic profile, able to actively and creatively

apply knowledge traditions of folk art, creative personality development, the formation of moral values. The introduction of modern pedagogical and manufacturing technologies, methods of control knowledge and skills of students. The paper analyzes the content of standardization and variability professional art education, the primacy of national culture in the content of training specialists artistic profile, achieving quality professional training artistic profile. Mastering the students the basic theories, laws, principles, concepts, universally recognized cultural and historical achievements of mankind, the expertise needed to achieve effective results-professional artistic activities. The article deals with the ability of students to use knowledge in new situations, switch to new types of work constructively respond to new technologies, working methods and more. Formation of scientific and artistic thinking of students, understanding the trends of the national fine arts. Providing computer literacy of future master artists, introduction of modern pedagogical and manufacturing technologies, methods of control knowledge and skills of students. Admission of students to ethnographic, research traditions of folk art, the Modern Art folk art. Creating the conditions for the full development of the individual in the circle of the system. Fostering intellectual, artistic and imaginative thinking personality, its cognitive and creative activity, artistic taste, emotional and aesthetic attitude to the environment.

Key words: professional-art education, standardization and variability content of professional art education, training and production process, scientific and methodological support, innovation, arts and crafts, national and cultural responsibility, work on the model.

Професійно-художня освіта відіграє важливу роль у відродженні та розвитку народного мистецтва. Як складова цілісної системи професійної освіти вона забезпечує підготовку висококваліфікованих, конкурентоспроможних на ринку праці фахівців художнього профілю, зокрема з професій художніх промислів і ремесел, а також створює певні умови для творчого розвитку особистості, формування духовних цінностей, національної свідомості, художнього мислення і культури професійної діяльності на основі оволодіння історико-культурною спадщиною народного мистецтва [6, с. 7-11].

Сучасний етап розвитку системи професійно-технічної освіти проходить в складних умовах. Це пов'язано зі зростаючими вимогами до якості підготовки кваліфікованих робітників із боку системи професійної освіти, ринку праці, економічними ризиками, демографічними проблемами. Соціально-економічне становище молоді тісно пов'язане зі станом суспільства. У цих умовах заклади професійно-технічної освіти не можуть вирішити завдання власного розвитку для максимально якісного надання освітніх послуг населенню.

Дослідженню питань розвитку професійно-технічної освіти присвячено праці Г. Балла [1, с. 134-157], Г. Васяновича [2, с. 5-29], І. Зязюна [4, с. 11-60], В. Радкевич [7, с. 14-22].

Серед основних тенденцій розвитку професійно-технічної освіти на даний час слід виокремити дві: стандартизація і варіативність. Стандартизація освіти виступає як тенденція, що характеризує систему обмежень, які накладаються на варіативність освіти у зв'язку з необхідністю забезпечення рівності можливостей навчатися. Варіативність розглядається як здатність освіти відповідати мотивам, можливостям та індивідуальним запитам різних груп учнів, а також як можливість управління змінами, інноваціями в єдиному освітньому просторі, як адекватне реагування на зміну зовнішнього середовища шляхом удосконалення механізмів управління і самоврядування. У цілому стандартизація і варіативність професійно-технічної освіти сприяють як соціалізації й індивідуалізації учнів, так і управлінню функціонуванням і змінами в системі

освіти на різних рівнях [5, с. 256].

До важливих педагогічних умов, що сприяють художній майстерності, віднесено нові технології навчання, дослідно-пошукову діяльність, взаємозв'язок сучасного з минулим і майбутнім у художній культурі, самоаналіз і самооцінку результатів власної діяльності, залучення майбутніх фахівців художнього профілю до конкурсів професійної майстерності.

Ефективність навчання художнього профілю полягає в індивідуальному підході до кожної особистості, коли учні освоюють техніку ручного виготовлення художніх виробів. Щоб забезпечити якісну підготовку учнів ПТНЗ художнього профілю педагоги повинні мати педагогічну і художню освіту та досконало володіти методологією та технологією. Вагоме значення у розвитку творчої особистості набуває позаурочна система, гурткова робота, художня самодіяльність. Система навчально-методичної документації і засобів навчання сприяє якісній підготовці фахівців художнього профілю. Нині активно впроваджуються сучасні технології навчання, зокрема модульно-рейтингове навчання, під час якого поетапно вивчають навчальний матеріал і краще оволодівають відповідною кваліфікацією з художнього профілю. Також проводиться навчання за проектними технологіями, тематичними модулями, інтегрованими курсами, коли відбувається взаємозв'язок загально-художнього та спеціального навчального матеріалу. Науково-методичне забезпечення навчально-виробничого процесу потребує вдосконалення матеріально-технічної бази ПТНЗ художнього профілю. Важливе значення в навчальному процесі має як використання дидактичних (підручників, методичних матеріалів) і технічних (комп'ютерної техніки, відеотехніки) засобів навчання. Комп'ютерне забезпечення для кожного робочого місця вдосконалює професійну діяльність. Використання засобів дидактичного і комп'ютерного тестування найбільше відповідає критеріям якості під час визначення рівня засвоєння теоретичних знань і практичних умінь і навичок.

Важливим поштовхом інноваційної діяльності ПТНЗ художнього профілю стало виховання учнів на

засадах національної культури, патріотизму, моралі. Необхідно впроваджувати в життя ті педагогічні ідеї, які накопичив наш народ упродовж тисячоліть. Одним із найбільш ефективних шляхів національного виховання молоді є формування естетичного ставлення до народного мистецтва. Контакти з народною творчістю привчають до спостережень, збагачують увагу, розвивають пам'ять і мислення, впливають на формування поглядів, волі, естетичних смаків, стимулюють інтелектуальну діяльність. Пізнання української культурно-мистецької спадщини додає студентам емоцій, багатства вражень, закріплює навички, уміння, знання, розвиває культуру мови, поведінки – складові національного виховання [3, с. 29-33]. Національна культура та національно-культурна відповідальність – головні складові виробничого персоналу підприємств народних промислів і ремесел. Вони методологічно визначають характер їх професійних дій і соціальної поведінки. Також можна виокремити проблему виховання у молодого покоління нашої держави, зокрема учнів професійно-технічних навчальних закладів художнього профілю, бережливого ставлення до традицій українського мистецтва як такої національної цінності, яку вони у майбутньому презентуватимуть суспільству. На думку В. Радкевич, у професійно-художній освіті необхідно приділити належну увагу як підготовці учня ПТНЗ на основі його внутрішнього потенціалу до виготовлення художніх виробів на засадах культурно-історичних цінностей і технологічних досягнень українського народу, так і розвитку особистості майбутнього фахівця [8, с. 43-47].

Основним шляхом передачі художнього мистецтва була робота за зразком, а головними прийомами – копіювання простих малюнків, виконання робіт за малюнком із поступовим удосконаленням змісту роботи, вивчення різних видів орнаменту, знання природи, її натуральних кольорів, можливостей використання натуральних матеріалів для виготовлення виробів. Цеховими Статутами визначалось: які саме і скільки виробів буде виготовлено учнями, їхні розміри, форми і колір,

кількість майстрів і підмайстрів, кількість робітників та учнів, яких мав право тримати майстер, строки учнівства, кількість сировини, інструментів і матеріалів, тривалість робочого дня [9, с. 2].

Наприкінці XIX століття в Україні почали створюватися і набули поширення курси традиційних художніх ремесел, пересувні навчальні майстерні та спеціальні школи. У цей час навчальними програмами художніх ремісничьких шкіл передбачалося: навчання грамоти, основам ремесла, прийомам академічного малюнка. Викладачами були майстри, які навчали, працювати з матеріалом, а також спеціалісти – художники, які показували композиційні схеми, риси художнього стилю, закони гармонії кольорів. Проте на початку XX ст. виник новий напрям у виготовленні художніх виробів – набували розвитку художні промисли, на базі яких створювалися ремісничі школи, які пізніше переформовувались у художні промислові училища і технікуми. Зауважимо також, що методика викладання загальнохудожніх дисциплін (малюнка, живопису, скульптури) відставала внаслідок перебільшення ролі натурального малюнка. Враховуючи специфіку розвитку художніх промислів, зокрема художньої народної вишивки, особливе значення надавалося ручній праці та спеціальним вправам для рук.

Отже, можна зробити висновок, що головним критерієм, за яким виріб можна віднести до виробів художніх промислів, є наявність у виробничому процесі творчої праці високої художньої якості. Специфіка визначення цих критеріїв полягає в тому, що в основі виробництва традиційних виробів художніх промислів лежить ручна праця робітників високохудожньої кваліфікації, праця творча, що і визначає в кінцевому підсумку художню цінність виробів, яка неможлива без художнього дару робітників і, безумовно, спеціальної професійної освіти. Зауважимо, що основним мотивом успішної професійної діяльності майбутнього майстра народних художніх промислів становить сформований стійкий професійний інтерес, що є важливою умовою формування художньої майстерності.

Література:

1. Балл Г. О. Гуманізація загальної та професійної освіти: суспільна актуальність і психолого-педагогічні орієнтири / Г.О. Балл // Неперервна професійна освіта: проблеми, пошуки, перспективи: [монографія] / за ред. І. А. Зязюна. – К., 2000. – С.134-157.
2. Васянович Г. П. Гуманітарна освіта і стиль діяльності викладача професійно-технічного навчального закладу / Г. П. Васяновича // Гуманітарна освіта і виховання особистості: зб. наук. пр. / за ред. Г. П. Васяновича. – Львів, 2004. – С. 5-29.
3. Власова О. До проблем виховання молоді засобами народного мистецтва / О. Власова // Вісник. – 2001. – С.29-33.
4. Зязюн І. Філософські засади освіти: освітні і виховні парадигми, освітні технології, діалектика педагогічної дії / І. Зязюн // Педагогічна майстерність у закладах професійної освіти: монографія / [Н. Г. Ничкало, І. А. Зязюн, М. П. Лещенко, М. М. Солдатенко та ін.]; Ін-т педагогіки і психології проф. освіти АПН України. – К., 2003. – С. 11- 60.
5. Державні стандарти професійної освіти: теорія і методика / С. У. Гончаренко, Н. Г. Ничкало, В. Л. Петренко; за ред. Н. Г. Ничкало. – Хмельницький: Технологічний ун-т Поділля, 2002. – С.256.
6. Радкевич В. О. Гуманізація професійно-художньої освіти / В. О. Радкевич // Професійно-художня освіта України: зб. наук. пр. / [редкол.: І. А. Зязюн, В. О. Радкевич та ін.]. – К.; Черкаси, 2008. – Вип. 5. – С. 14-22.
7. Радкевич В. О. Педагогічні умови професійного навчання учнів ПТНЗ художнього профілю на засадах народного мистецтва / В. О. Радкевич // Професійно – технічна освіта. – 2003. - №4. – С.7-11.

8. Радкевич В.О. Концепція професійно-художньої освіти / Валентина Радкевич // Проф.-техн. освіта. – 2000. – № 2. – С. 43-47.
9. Радкевич В.О. Науково-педагогічне забезпечення професійного навчання майбутніх робітників і майстрів народних ремесел: Автореф. дис ... канд. пед. наук:13.00.01 / КДУ ім. Т.Г. Шевченка. – К., 1995. – С. 25.

УДК 373.5:5

В.В. Волошена, м. Київ, Україна / V. Voloshena, Kyiv, Ukraine
e-mail: v.voloshena@i.ua

МАТЕМАТИЧНЕ МОДЕЛЮВАННЯ ЯК ФАКТОР РОЗВИТКУ КЛЮЧОВИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ УЧНІВ

Анотація. Стаття присвячена розгляду більш детального вивчення методу математичного моделювання в старшій профільній школі у зв'язку необхідністю формування практичних компетентностей учнів. Актуальність статті пов'язана з проблемою розвитку у старшокласників умінь математичного моделювання при вивченні природних предметів яка визначається, з одного боку, необхідністю оволодіння старшокласниками методу математичного моделювання, як універсального методу пізнання, і з іншого – відсутністю відповідних методичних розробок. Одним із головних завдань сучасної методики навчання математики є виділення загальних методів пізнання і загальних способів навчальної діяльності з тим, щоб зробити їх предметом навчання математики, це можливо зробити за допомогою математичного моделювання, про що свідчить і дидактичний аналіз цього виду діяльності, і досвід реалізації цього підходу у навчанні. Побудова курсу математики на основі ідеології математичного моделювання сприяє встановленню гармонійних міжпредметних зв'язків різного характеру. Педагогічно доцільне і грамотне впровадження методичної системи формування знань і вмінь математичного моделювання з урахуванням психолого-педагогічних основ навчальної діяльності та у відповідності до принципу диференціації навчання забезпечує належний рівень формування вмінь математичного моделювання і підвищує ефективність навчання математики у школі взагалі; сприяє більш якісному та свідомому засвоєнню навчального матеріалу, надає навчально-пізнавальній діяльності дослідницького, творчого характеру, сприяє формуванню навичок та вмінь самостійної роботи у старшокласників.

Ключові слова: компетентності, математичне моделювання, міжпредметні зв'язки, прикладні задачі.

Mathematical modeling as a factor in the development of key competences of pupils

Annotation. The article deals with the more detailed study of mathematical modeling in the senior profile school due to the need to prepare the practical competencies students. Relevance of articles related to the problem of high school students skills in mathematical modeling in the study of natural objects defined on the one hand, the need for high school students mastery of mathematical modeling as a universal method of knowledge, and the other - the lack of appropriate teaching materials. One of the main tasks of modern methods of teaching mathematics is the allocation of common methods of learning and common ways of training activities in order to make them the subject of teaching mathematics, this is possible with the help of mathematical modeling, as evidenced by the didactic analysis of this type of activity and experience in implementing this approach to learning. Construction of the mathematics based on the ideology of mathematical modeling facilitates harmonious interdisciplinary connections of different nature. Pedagogically appropriate and competent implementation of methodical system of formation of knowledge and skills of mathematical modeling taking into account the psychological and pedagogical foundations of learning activities and in accordance with the principle of differentiation provides the appropriate level of skills formation of mathematical modeling and improves the efficiency of teaching mathematics in school at all; contributes to a better and conscious learning, provides teaching and learning of research, creative nature, promotes skills and abilities of independent work in high school.

Key words: competences, mathematical modeling, interdisciplinary communication, tasks of application content.

Постановка проблеми. Одним із основних завдань сучасної освіти є формування практичних компетентностей учнів. Тому пошук нових можливостей підсилення прикладної спрямованості шкільного курсу математики, засобів формування в учнів умінь та навичок математичного моделювання є перспективним напрямком у сфері теорії та методики навчання математики.

Аналіз актуальних досліджень. Запровадження компетентнісного підходу в європейську освіту розпочалось близько 20-ти років тому, коли на доповіді Міжнародної комісії ЮНЕСКО з освіти для XXI століття «Освіта. Прихований скарб» було

сформульовано чотири принципи, на яких має базуватись освіта: навчитися жити разом, навчитися отримувати знання, навчитися працювати, навчитися жити, які, по суті, є глобальними компетентностями.

Упродовж останніх років у країнах Європи проводяться міжнародні дослідження, які поглиблюють та розвивають поняття ключових компетентностей, об'єднуючи їх у три основні групи: соціальні, пов'язані із соціальною діяльністю особистості, життям суспільства; мотиваційні, що стосуються інтересів та індивідуального вибору особистості; функціональні, що характеризують сферу знань, уміння оперувати науковими знаннями та